

Makroekonomikas un budžeta apskats 2021

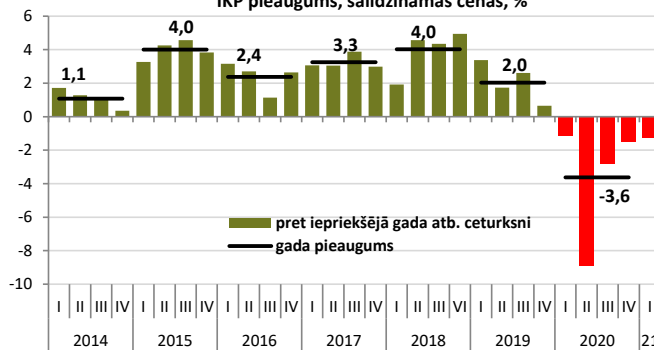
Nr. 4

Galvenie makroekonomiskie rādītāji	2020*	Prognozes**			
		2021	2022	2023	2024
Iekšzemes kopprodukts (IKP)					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	29334	4,4	6,4	5,2	5,0
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	26555	3,0	4,5	3,2	2,8
IKP deflators (gads pret gadu), %	0,1	1,4	1,8	2,0	2,1
Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu), %	0,2	1,4	2,0	2,0	2,0
Vidējā bruto mēneša darba samaksa, eiro un pieaugums faktiskajās cenās, %	1143	4,0	5,0	5,0	5,0
Nodarbinātība, tūkst. iedzīvotāju un pieaugums, %	893	-0,4	1,0	0,3	0,0
Bezdarba līmenis (gada vidējais), %	8,1	8,3	7,1	6,3	5,9
Preču un pakalpojumu eksports					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	17682	5,9	7,2	7,1	7,2
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	16967	4,3	4,7	4,0	4,0
Preču un pakalpojumu imports					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	17342	6,5	8,6	8,1	7,5
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	18149	4,9	5,4	4,0	3,3

* IKP par 2020. gadu atbilstoši CSP 26.02.2021 publicētajiem datiem

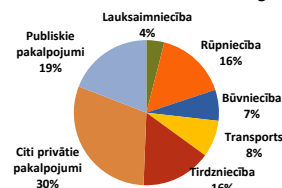
** Prognozes izstrādātas 2021.gada februārī Latvijas Stabilitātes Programmas 2021-2024 sagatavošanai

IKP pieaugums, salīdzināmās cenās, %

IKP

Pievienotās vērtības struktūra 2020. gadā

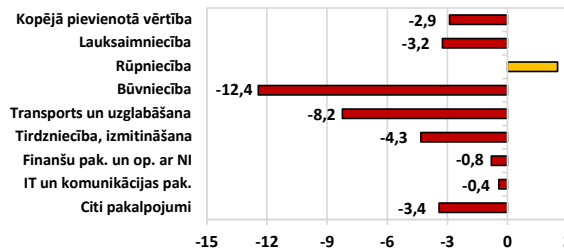

Baltijas valstu IKP pieaugums, gada izaugsme %

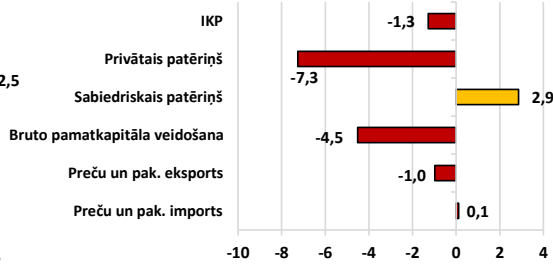
	20'II	III	IV	2020	2021'I
Latvija	-8,9	-2,8	-1,5	-3,6	-1,3
Lietuva	-4,7	0,1	-1,2	-0,9	1,2
Igaunija	-7,0	-2,5	-1,2	-2,9	5,4

Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP) 2021.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, samazinājies par 1,3%, liecina Centrālās statistikas pārvaldes dati. Šāds kritums ir par 0,9 procentpunktiem mazāks nekā CSP bija aprēķinājis pirms mēneša publiskotajā IKP ātrajā novērtējumā un mazāks, nekā IKP bija samazinājies pagājušā gada ceturtajā ceturksnī. Pirmā ceturksņa dati rāda, ka Latvijas ekonomika Covid-19 krīzes otro vilni ir pārvarējusi ar mazākiem zaudējumiem, lai gan šogad saslimstības mazināšanai noteiktie ierobežojumi bija daudz stingrāki. Veiksmīgāku ekonomikas darbību krīzes otrajā vilnī noteikusi gan uzņēmumu labāka pielāgošanās Covid situācijai, gan apjomīgākie valsts atbalsta pasākumi, nodrošinot iespēju krīzes skartajām nozarēm pilnībā nepārtraukt darbību un atbalstot iedzīvotāju patēriņu. Pēc krituma pirmajā ceturksnī turpmākajos 2021.gada ceturkšņos jau ir gaidāma visai strauja ekonomiskās izaugsmes atjaunošanās, ko nodrošinās gan Covid-19 ierobežojumu atcelšana, gan valsts atbalsts iedzīvotāju patēriņam un investīcijām infrastruktūrā, gan labvēlīgā situācija pasaulē un galvenajās Latvijas ārējās tirdzniecības partnervalstīs. Ārējo vidi pašlaik raksturo uzņēmēju un patērētāju noskaņojuma strauja uzlabošanās un EK veidotais ekonomikas sentimentā indekss ESI Eiropas Savienības valstīs pašlaik ir pozitīvāks kopš 2018.gada februāra. Arī Latvijā ESI indekss pēdējo mēnešu laikā ir būtiski uzlabojies, maijā sasniedzot augstāko līmeni kopš 2018.gada decembra.

IKP izaugsme no nozaru un izlietojuma puses, 2021.gadā 1.cet. salīdzinājumā ar 2020.gada 1.cet., %

IKP

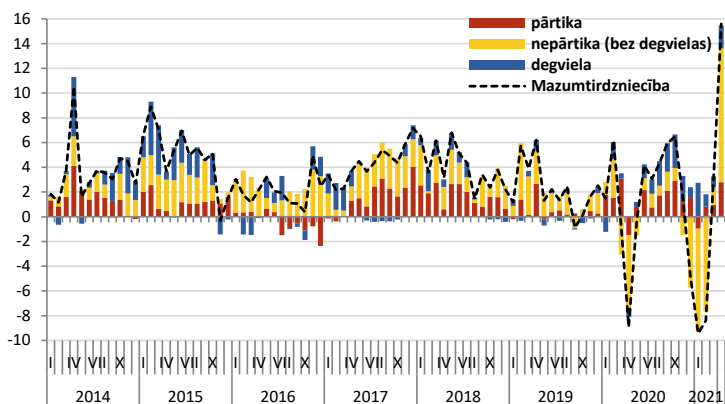

No nozaru puses vislielākā pozitīvā ietekme uz Latvijas ekonomikas attīstību šā gada pirmajā ceturksnī bija veselības un sociālās aprūpes nozarei, kur pateicoties pieaugušajam valsts finansējumam, sasniegts 19,7% kāpums. Finanšu pakalpojumu nozare pieaugusi par 15,2%, un kopējās rādītājus pozitīvi ietekmējis arī pieaugums apstrādes rūpniecībā par 1,6% un enerģētikā un ieguves rūpniecībā par 5,9%. Tāpat arī pateicoties pieaugušajiem vairumtirdzniecības apjomiem, tirdzniecības nozarē kopā fiksēts 2,0% kāpums, kamēr mazumtirdzniecība Covid-19 ierobežojumu rezultātā samazinājās par 5,1%. Kopumā lielāko negatīvo ietekmi uz ekonomikas rādītājiem pirmajā ceturksnī atstāja krītums Covid-19 ierobežojumu tieši skartajās nozarēs, tajā skaitā komercpakalpojumu nozarēs par 11,7%, izmitināšanā un ēdināšanā par 53,3%, kā arī transportā nozarē gan atšķirībā no pagājušā gada pirmajā ceturksnī vairs būtiski neietekmēja Krievijas tranzīta samazinājums, kur kravu apjomi jau sarukuši līdz ļoti zēmam līmenim, un attiecīgi arī nozares samazinājums vairs nebija tik krass kā pērn. Atšķirībā no pagājušā gada, kad būvniecības nozare saglabāja stabili pieaugumu, šogad pirmajā ceturksnī būvniecības apjomi ir krituši par 12,4%, ko noteica būvniecībai nelabvēlīgākie laika apstākļi un neliels valsts investīciju izdevumu samazinājums šā gada sākumā.

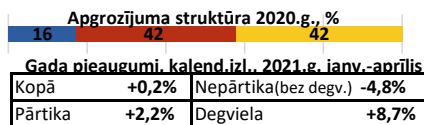
Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija

Mazumtirdzniecības apgrozījuma gada pieaugums pa grupām*, %

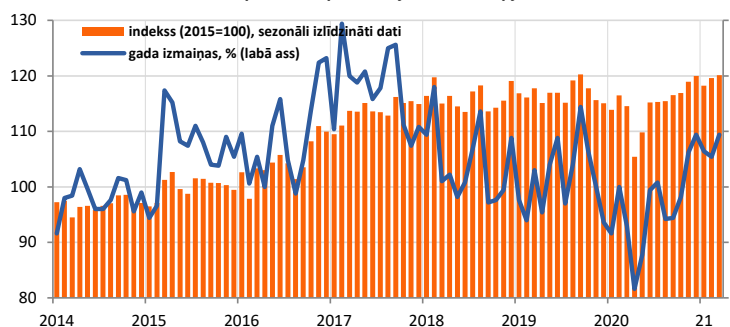

Mazumtirdzniecība

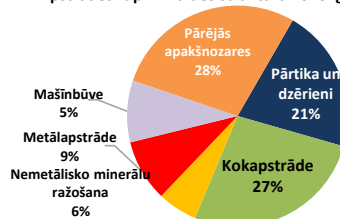
Šā gada aprīlī salīdzinājumā ar pērnā gada aprīli mazumtirdzniecības apjomi pieauguši par 15,6%. To noteica zemā bāze pērnā gada aprīlī, kad tika ieviesti tirdzniecības ierobežojumi pandēmijas mazināšanai, kā arī ierobežojumu mīkstināšana ar šā gada 7. aprīli. Nepārtikas preču mazumtirdzniecībā (atskaitot degvielu) tirdzniecības apjomi kāpa par 25,9%, bet pārtikas preču mazumtirdzniecībā apjomi kāpuši par 6,9%. Savukārt autodegvielas tirdzniecības apjomi aprīlī pieauga par 10,5% salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērn, tajā pašā laikā degvielas cenām atgriežoties pirmskrīzes līmenī.

Rūpniecības produkcijas izlaides apjoms

Rūpniecība

Apstrādes rūpn. izlaides struktūra 2020. g., %

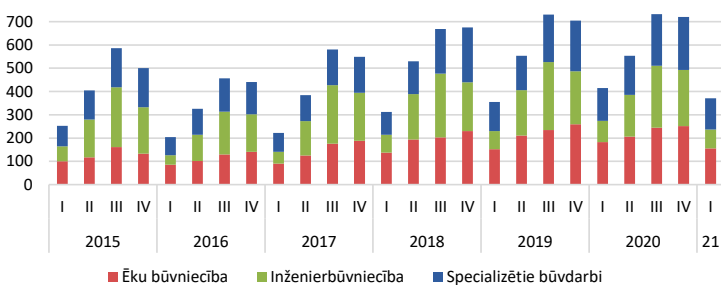

Rūpniecība, g/g, kalend. izl., 2021. g. janv.-marts

Rūpn. kopā	+3,6%	Ieguves rūpn.	+1,6%
Apstr. rūpn.	+2,7%	Enerģētika	+7,9%

Š.g. martā, salīdzinot ar 2020. gada martu, rūpniecības nozare Latvijā uzrādījusi ražošanas apjomu pieaugumu par 4,7%, ko noteica ne tikai nozares spēja pielāgoties esošajiem pandēmijas apstākļiem, bet arī iepriekšējā gada bāze, kad rūpniecību un Latvijas ekonomiku kopumā pirmo reizi skāra Covid-19 slimība. Martā izaugsmi uzrādīja visas rūpniecības nozares – ieguves rūpniecības izlaide gada laikā pieauga par 11,2%, elektroenerģijas un gāzes apgādes apjomi palielinājās par 7,4% un lielākajā rūpniecības nozarē – apstrādes rūpniecībā – tika reģistrēta izaugsme 3,8% apmērā. Starp apstrādes rūpniecības apakšnozarēm spēcīgu apjomu pieaugumu uzrādīja metālapstrādi un mašīnbūvi veidojošās apakšnozares - gatavo metālizstrādājumu ražošanā gada griezumā reģistrēts apjomu pieaugums par 8,0%, iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana, kā arī automobiļu un piekabju ražošana, kur apjomu kritums bija vērojams jau pirms pandēmijas, tādējādi šajās apakšnozarēs bāze bija zemāka jau kopš pērnā gada vidus, š.g. martā uzrādījušas apjomu kāpumu attiecīgi par 23,1% un 17,1%. Tikmēr kokrūpniecība, vairākus iepriekšējos mēnešus uzrādot strauju apjomu kāpumu un tādējādi nodrošinot apstrādes rūpniecības izaugsmi, š.g. martā demonstrējusi pieauguma tempu sabremzēšanos, izaugsmei noslidot līdz 1,3%. Savukārt ražošanas apjomu sarukums turpinājies pārtikas produktu ražošanā – par 2,9%, nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanā – par 4,4%, kā arī iekārtu un ierīču remonta un uzstādīšanas apakšnozarē – par 34,1%.

Būvniecības izlaides apjoms faktiskajās cenās, milj. eiro

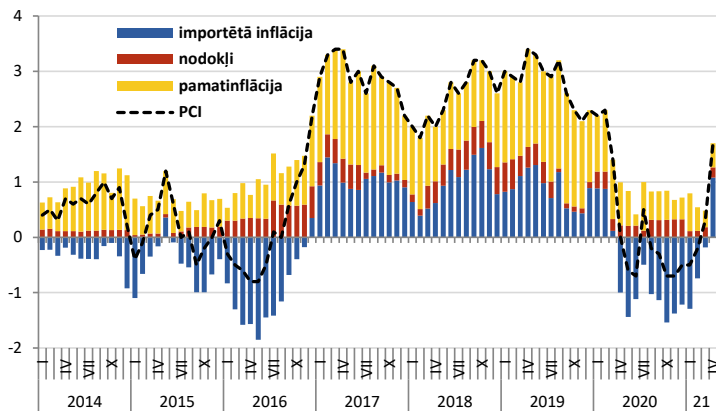

Būvniecība

2021.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, būvniecības apjomi faktiskajās cenās samazinājās par 10,7%, kas skaidrojams ar pērnā gada salīdzinoši augsto bāzi. Lielāko negatīvo ietekmi uz būvniecības rezultātiem radīja ēku celtniecības sarukums par 14,9%, samazinoties gan dzīvojamu ēku, gan tādu nedzīvojamo ēku kā viesnīcas, rūpnieciskās ražošanas ēkas un noliktavas, lauku saimniecību nedzīvojamās ēkas būvniecībai. Tikmēr inženierbūvniecība pirmajā ceturksnī sarukusi par 11,2% un specializētie būvdarbi bijuši par 4,8% zemāki nekā pirms gada. 2021.gada pirmajā ceturksnī izsniegtajās būvatļaujās paredzamā platība samazinājās par 17,8%, īpaši strauji sarūkot dzīvojamu māju, rūpnieciskās ražošanas ēku un noliktavu, tirdzniecības ēku plānotajai būvniecības platībai.

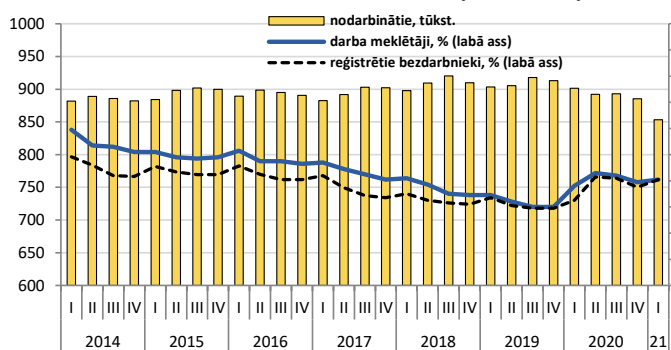
Gada inflācija sadalījumā pa avotiem, %

Inflācija

Patēriņa cenu līmenis š.g. aprīlī, salīdzinot ar martu, palielinājās par 0,9%. Gada izteiksmē cenu pieaugums bija vēl izteiktāks, proti, 1,7%, kas ir straujākais cenu kāpums kopš pērnā gada marta. Patēriņa cenu kāpumu aprīlī noteica galvenokārt ārējie faktori jeb naftas cenu pieaugums pasaules tirgos. Tādējādi degvielas cenas Latvijas benzintankos gada laikā vidēji sadārdzinājās par 24,8%. Lai arī energoresursu cena pasaulē pieaug, gāzes un siltumenerģijas cena Latvijā joprojām uzrāda kritumu, kas ir skaidrojams ar šo pakalpojumu tarifu noteikšanas metodoloģiju. Tā, gāzes cena aprīlī bija par 2,7% lētāka nekā pirms gada, kamēr siltumenerģijas cena samazinājās par 5,4%. Savukārt Covid-19 tieši skartās pakalpojumu nozares joprojām cieš no pandēmijas izraisītajām sekām, kā rezultātā turpinās arī to cenu samazinājums, piemēram, pasažieru aviopārvadājumu cenas š.g. aprīlī samazinājās par 3,8% un izmitināšanas pakalpojumu cenas – par 5,4%.

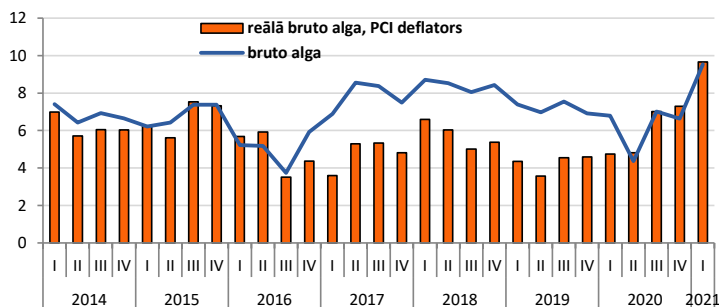
Bezdarba līmenis, % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

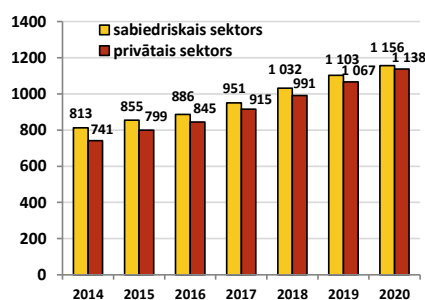
Nodarbinātība

Šā gada pirmajā ceturksnī, līdz ar Covid-19 atkārtoto uzliesmojumu un tā apturēšanai noteiktajiem ierobežojumiem bezdarba līmenis Latvijā paaugstinājās līdz 8,1%, liecina CSP darbaspēka apsekojuma dati. Šāds bezdarba līmenis ir par 0,2 procentpunktiem augstāks nekā pagājušā gada ceturksnī, bet gada laikā bezdarba līmenis ir paaugstinājies par 0,5 procentpunktiem. Šāds bezdarba pieaugums ir vērtējams kā ļoti mērens un bezdarba pieaugumu būtiski ierobežojis gan valsts sniegtais atbalsts dīkstāves pabalstu un algu subsīdiju veidā, gan tas, ka ekonomika krīzes otrajā vilnī jau labāk pielāgojusies Covid ierobežojumiem. Tautsaimniecībā nodarbināto iedzīvotāju skaits pirmajā ceturksnī bijis par 5,4% jeb 48,3 tūkstošiem mazāks nekā pirms gada. Reģistrētā bezdarba līmenis, kas oktobra beigās bija samazinājies līdz 7,4%, marta beigās atkal sasniedza 8,2%, bet pēc tam atkal sāka kristies, ko noteica gan sezonāli faktori, gan ekonomiskās izaugsmes atjaunošanās. Pēc provizoriskiem datiem, maija priekšpēdējā nedēļā bezdarba līmenis ir sarucis līdz 7,7% un ir jau par 0,5 procentpunktiem zemāks nekā pirms gada.

Algu pieaugums, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

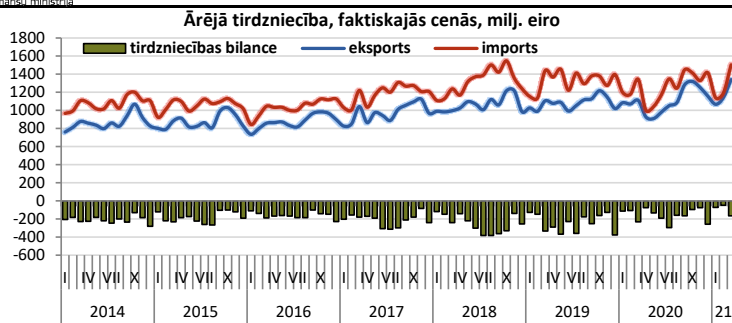

Darba samaksa, eiro

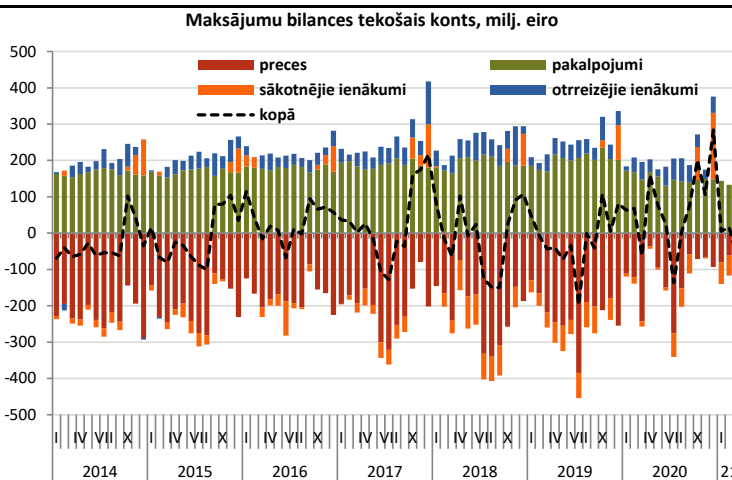
Neskatoties uz COVID-19 krīzi, mēneša vidējā bruto darba samaksa 2020.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājās par 6,2% līdz 1143 eiro. 2021.gada pirmajā ceturksnī, lielai daļai zemo algu saņēmēju pārejot dīkstāvē un minimālajai darba palielinoties līdz 500 eiro, darba samaksas pieaugums kļuva vēl straujāks. Vidējā alga, salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni, pieauga par 9,5%, sasniedzot 1207 eiro. Nedaudz straujāks darba samaksas pieaugums pirmajā ceturksnī bija sabiedriskajā sektorā, kur mēneša vidējā bruto darba samaksa palielinājās par 9,7% līdz 1211 eiro, bet privātajā sektorā tā auga par 9,5% līdz 1208 eiro. Vidējās darba samaksas pārmaiņas būtiski ietekmēja ne tikai darbinieku algu izmaiņas, bet arī darba tirgus strukturālās pārmaiņas – darbību uzsākušie un pārtraukušie uzņēmumi un darbinieku skaita un slodžu izmaiņas. Algoto darbinieku skaits, pārrēķināts pilnā slodzē, pirmajā ceturksnī samazinājās par 61,3 tūkstošiem jeb 8,2%, ko ietekmēja darbinieku atlaišana, darba slodžu samazināšana un darbinieku skaita kritums izmaksāto dīkstāvju pabalstu dēļ. Savukārt darba samaksas fonds valstī kopumā nedaudz pieauga – par 0,6% jeb 14,3 miljoniem eiro.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Ārējā tirdzniecība		
Eksports 2021.g. I-III	Strukt.	Gada pieaugums
Kopā	100,0%	8,6%
Pārtika	19,4%	1,6%
Koksne	18,7%	19,2%
Mehānismi, elektroierīce	17,7%	9,4%
Metāli	8,6%	5,3%
Ķīmiskās rūp. raž.	8,5%	19,8%
Minerālprodukti	5,3%	29,1%
Satiksmes līdzekļi	4,7%	-11,8%
Plastmasa	3,5%	9,7%
Pārējās preces	13,6%	3,1%

Pateicoties labvēlīgai ārējai videi, Latvijas preču eksports 2021.gada martā uzrādīja strauju pieaugumu. Preču eksporta vērtība gada izteismē palielinājās par 20,6%, sasniedzot 1340 milj. eiro. Jāatzīmē, ka pagājušā gada martā eksporta datus vēl nebija jūtama pandēmijas ietekme, līdz ar to straujā eksporta izaugsme nav saistīta ar zemo bāzi, bet tieši ar ārējā pieprasījuma uzlabošanu. Covid-19 krīze būtiski ietekmēja Latvijas preču eksportu pērnā gada otrajā ceturksnī, līdz ar to, saglabājoties pašreizējiem eksporta apjomiem, š.g. otrajā ceturksnī preču eksporta pieauguma temps varētu palielināties. Par ārējā pieprasījuma uzlabošanu liecina arī tas, ka straujš preču eksporta pieaugums fiksēts arī salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (+17,4%). Zīmīgi, ka preču eksporta pieaugums š.g. martā palielinājies visās preču grupās. Lielāko devumu preču eksporta izaugsme nodrošināja koksnes un koka izstrādājumu eksporta pieaugums par 35,0%. Š.g. pirmajā ceturksnī kopumā Latvijas preču eksporta vērtība bija par 8,6% augstāka nekā attiecīgajā periodā pērn. Lielāko devumu preču eksporta izaugsme š.g. pirmajā ceturksnī nodrošināja koksnes un koka izstrādājumu eksporta pieaugums par 19,2%. Būtisku devumu preču eksporta izaugsme nodrošināja arī mehānisko ierīču un elektroiekārtu eksporta pieaugums par 9,4%. Atšķirībā no koka un koksnes izstrādājumu preču grupas, eksporta pieaugums šajā preču grupā ir diversificētāks. Straujš eksporta pieaugums bija fiksēts arī minerālproduktiem (29,1%), ķīmiskās rūpniecības ražojumiem (19,%). Preču importa vērtība š.g. martā gada izteismē palielinājās par 8,5%. Savukārt pirmajā ceturksnī pieaugums sastādīja 2,6%.

Tekošais konts

2021.gada martā Latvijas maksājumu bilances tekošajā kontā bija fiksēts deficīts 66 milj. eiro apmērā, tādējādi salīdzinājumā ar iepriekšējā gada martu deficīts palielinājās par 5 milj. eiro. Izņemot preču apakškontu, tekoša konta pasliktinājums bija fiksēts visiem apakškontiem. Preču eksportam palielinoties straujāk par preču importu, preču konta bilance uzlabojusies par 76 milj. eiro, deficītam samazinoties līdz 167 milj. eiro. Savukārt pakalpojumu konta pārpalikums samazinājies par 14 milj. eiro, ko noteica pakalpojumu eksporta kritums un importa pieaugums. Pakalpojumu konta pārpalikums samazinājies līdz 134 milj. eiro. Sākotnējo ienākumu konta bilance pasliktinājusies par 54 milj. eiro, ko galvenokārt noteica augstāks izmaksāto dividendu apjoms ārvalstu investoriem par iepriekš veiktajām investīcijām. Savukārt otrreizējo ienākumu konta pārpalikums samazinājies par 12 milj. eiro līdz 36 milj. eiro, ko ietekmēja lielākas Latvijas iemaksas ES budžetā un citi faktori. 2021.gada pirmajā ceturksnī kopā tekošā konta deficīts veidoja 45 milj. eiro.

Galvenie rādītāji, gada izaugsme (ja nav norādīts citādi)

	IV	19'I	II	III	IV	20'I	II	III	VI	21'I
IKP, salīdzināmās cenās, %	4,9	3,4	1,7	2,6	0,7	-1,1	-8,9	-2,8	-1,5	-1,3
IKP, faktiskās cenās, %	9,2	6,9	4,5	4,7	2,0	-0,1	-9,8	-3,0	-1,2	1,0
Inflācija, %	2,9	2,9	3,3	2,9	2,2	1,9	-0,4	0,0	-0,6	-0,1
Vidējā bruto darba samaksa, %	8,3	7,4	7,1	7,6	6,9	6,8	4,4	7,0	6,7	9,5
Reālā alga, PCI deflators, %	5,4	4,5	3,8	4,7	4,7	4,9	4,8	7,0	7,3	9,6
Nodarbināto skaits, %	0,8	0,6	-0,4	-0,2	0,4	-0,2	-1,5	-2,7	-3,0	-5,4
Bezdarbs, %	6,9	6,9	6,4	6,0	6,0	7,6	8,6	8,4	7,9	8,1
Produktivitāte, %	4,1	2,7	2,2	2,9	0,3	-0,9	-7,5	-0,1	1,6	4,3
Mazumtirdzniecība, %	2,7	3,6	3,2	1,0	1,5	2,2	-1,7	4,4	0,8	-4,7
Rūpniecība, %	0,9	-0,8	1,4	2,5	0,0	-2,6	-5,1	-1,8	2,2	3,6
Preču eksports, %	7,3	5,2	-1,1	3,4	-1,0	4,6	-10,8	3,7	10,2	8,6
Preču imports, %	12,3	7,3	4,9	-5,2	-2,2	-0,2	-20,5	-1,1	2,7	3,0
Tirdzniecības bilance, milj. eiro	-723,7	-606,6	-886,6	-789,0	-665,8	-454,4	-399,4	-620,3	-428,6	-285,3
Tekošais konts, % no IKP	2,8	0,0	-1,9	-3,0	2,4	1,0	3,8	-0,7	7,5	n.d.a.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

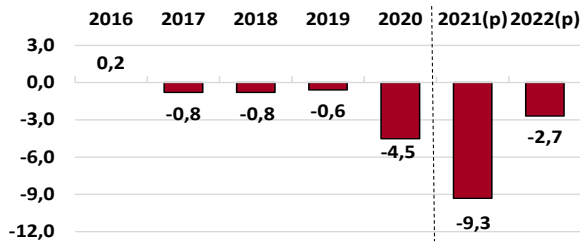

Atbilstoši Eurostat datiem vispārējās valdības budžetā 2020.gadā deficīts bija 1,3 miljardi eiro jeb 4,5 % no IKP, no kuriem 3,3% no IKP bija ietekme no Covid-19 atbalsta pasākumiem. Covid-19 pandēmijas ietekmē 2020. gadā vispārējās valdības sektora ieņēmumi, salīdzinot ar 2019. gadu, samazinājās par 0,4% un bija 11,5 mljrd. eiro, bet izdevumi palielinājās par 9,5% un sasniedza 12,7 mljrd. eiro. Jāatzīmē, ka 2020.gada deficīta apjoms var tikt koriģēts, CSP iesniedzot Eurostat precizēto notifikāciju šā gada oktobrī.

Līdz šā gada 23. maijam valdības apstiprinātā atbalsta apjoms Covid-19 seku mazināšanai 2021. gadam veidoja 3,4 miljardi eiro jeb 11,1% no IKP, bet faktiskās atbalsta izmaksas bija 1,0 miljards eiro jeb 3,4% no IKP. Latvijas Stabilitātes programmā 2021.-2024.gadam iekļautās prognozes paredz, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2021.gadā sasnies 9,3% no IKP. Savukārt 2022.gadā paštrūkst ekonomikas attīstībai un pieaugot nodokļu ieņēmumiem, tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts pie nemainīgas politikas samazināsies līdz 2,7% no IKP.

Vispārējās valdības budžeta bilance

Vispārējās valdības budžeta bilance, % no IKP

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas

Konsolidētais kopbudžets

Kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi (pēc naudas plūsmas metodoloģijas)

	2020.gada I-IV izpilde, milj. eiro	2021.gada I-IV izpilde	2021./2020.g. izmaiņas, milj. eiro	2021./2020.g. izmaiņas, %
KONSOLIDĒTAIS KOPBUDŽETS				
Ieņēmumi	3793,6	3931,1	137,5	3,6%
Izdevumi	3804,9	4605,1	800,2	21,0%
<i>Finansiālā bilance</i>	-11,3	-674,0	-662,7	
VALSTS KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS*				
Ieņēmumi	3179,6	3377,4	197,8	6,2%
Izdevumi	3316,0	4123,1	807,1	24,3%
<i>Finansiālā bilance</i>	-136,4	-745,8	-609,3	
Valsts pamatbudžets				
Ieņēmumi**	2201,2	2473,9	272,7	12,4%
Izdevumi	2371,5	3132,3	760,8	32,1%
<i>Finansiālā bilance</i>	-170,3	-658,4	-488,1	
Valsts speciālais budžets				
Ieņēmumi	990,3	932,1	-58,1	-5,9%
Izdevumi	1001,3	1079,6	78,3	7,8%
<i>Finansiālā bilance</i>	-11,1	-147,5	-136,4	
PAŠVALDĪBU KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS***				
Ieņēmumi	961,5	895,1	-66,3	-6,9%
Izdevumi	836,4	823,4	-13,0	-1,6%
<i>Finansiālā bilance</i>	125,1	71,8	-53,4	

*Ieskaītot atvasinātās publiskās personas un ziedojumus, dāvinājumus

**Sākot ar 2021.gada janvāri valsts pamatbudžeta ieņēmumos tiek ieskaitīti ieņēmumi, kas ir iemaksāti vienotajā kontā un nav sadalīti pa nodokļu veidiem un kopbudžeta līmeņiem

***Ieskaītot ziedojumus un dāvinājumus

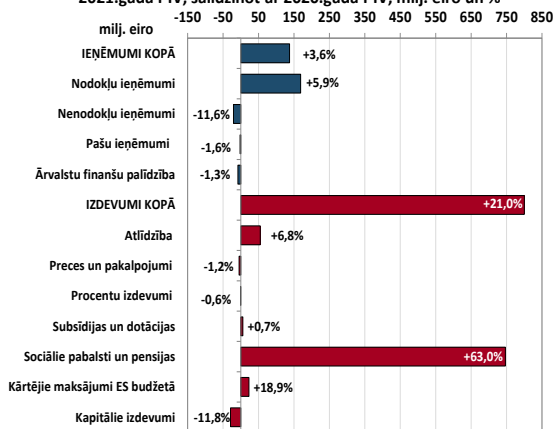
Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi šā gada pirmajos četros mēnešos bija 3931,1 milj. eiro, kas bija par 137,5 milj. eiro jeb 3,6% augstāki salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pagājušajā gadā. Augstāku konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu līmeni šā gada pirmajos četros mēnešos noteica nodokļu ieņēmumu pieaugums par 168,9 milj. eiro jeb 5,9%, kopumā iekasējot 3020,1 milj. eiro.

Pārējās kopbudžeta ieņēmumu pozīcijās janvāri-aprīlī vērojams neliels samazinājums. Nodokļu ieņēmumi pārskata periodā saņēmi 159,1 milj. eiro apmērā un samazinājušies par 20,8 milj. eiro jeb 11,6%, ko noteica zemāki ieņēmumi no valsts kapitāla sabiedrību dividenžu maksājumiem. Neliels samazinājums bijis arī ieņēmumiem no ārvalstu finanšu palīdzības, kas sarakuši par 8,4 milj. eiro jeb 1,3%, veidojot 621,8 milj. eiro.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi šā gada pirmajos četros mēnešos bija 4605,1 milj. eiro, kas ir par 800,2 milj. eiro jeb 21,0% vairāk kā 2020. gada janvāri-aprīlī, ko ietekmēja izmaksātie atbalsta pasākumi Covid-19 ietekmes mazināšanai uz tautsaimniecību. Pirmajos četros mēnešos faktiski piešķirtā atbalsta apjoms atbilstoši Finanšu ministrijas vērtējumam veidoja 926 milj. eiro, tostarp par nepilniem 800 milj. eiro palielinot kopbudžeta izdevumus. Kopbudžeta izdevumu nozīmīgs pieaugums vērojams sociālā rakstura izdevumos, tie palielinājās par 746,8 milj. eiro jeb 63,0%, salīdzinot ar 2020. gada attiecīgo periodu.

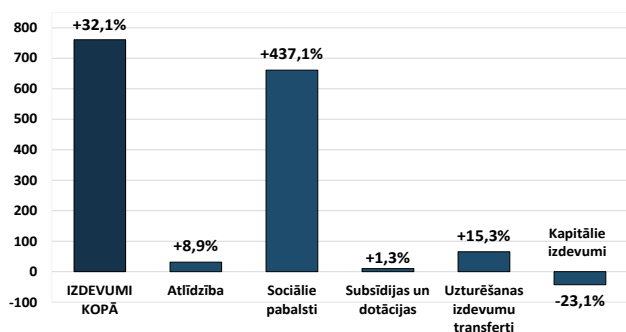
Šā gada pirmajos četros mēnešos izdevumi subsidijām un dotācijām veikti faktiski 2020. gada līmenī, jo to apmērs audzis tikai par 5,7 milj. eiro jeb 0,7%, sasniedzot 867 milj. eiro. Jāatzīmē, ka izdevumi veselības nozares finansēšanai subsidiju un dotāciju veidā, pamatā ārstniecības iestādēm, šā gada janvāri-aprīlī palielinājušies par 144,4 milj. eiro jeb gandrīz 40%, gan saistībā ar budžetā plānoto atalgojuma celšanu medicīnas personālam, gan arī Covid-19 sakarā. Savukārt zemāki izdevumi bijuši ES struktūrfondu un lauksaimniecības fondu īstenošanai, tāpat pērn aprīlī 100 milj. eiro tika piešķirti finanšu institūcijai ALTUM, kas attiecīgi iezīmē samazinājumu izdevumos šogad.

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu un izdevumu izmaiņas 2021.gada I-IV, salīdzinot ar 2020.gada I-IV, milj. eiro un %

Atbilstoši Valsts kases datiem šā gada pirmajos četros mēnešos izdevumi kopbudžetā pieauga ievērojami straujāk (4605,1 milj.eiro) nekā ieņēmumi (3931,1 milj.eiro), veidojot 674 milj. eiro deficītu, kamēr pērn attiecīgajā periodā kopbudžetā deficīts bija būtiski zemāks 11,3 milj. eiro.

Dati: Valsts kase, Eurostat, Finanšu ministrija, Latvijas Stabilitātes programma 2021.-2024. gadam

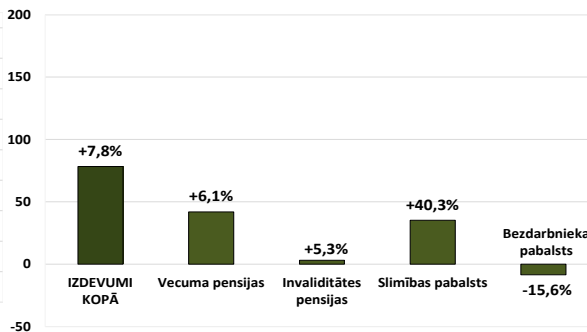
Pamatbudžeta izdevumu izmaiņas 2021. gada I-IV, salīdzinot ar 2020. gada I-IV, milj. eiro un %

Atbilstoši Valsts kases datiem šā gada pirmajos četros mēnešos pamatbudžeta izdevumi bija 3132,3 milj. eiro, kas ir par 760,8 milj. eiro jeb 32,1% vairāk salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Valsts pamatbudžeta izdevumu pieaugumu ietekmējis valdības apstiprinātais atbalsts tautsaimniecībai Covid-19 seku mazināšanai, tādējādi tiek finansētas tādas programmas, kas pērn pirms Covid-19 krīzes izdevumos nebija. Minētais atbalsts, galvenokārt, ietekmējis sociāla rakstura izdevumus, kas pieauguši par 661,3 milj. eiro jeb vairāk kā 4 reizes un veido 812,6 milj. eiro. Izmaksas nodarbināto dīkstāves pabalstiem un algu subsīdijām, tāpat arī granti uzņēmumiem apgrozāmajiem līdzekļiem pirmajos četros mēnešos veikti 355,7 milj. eiro apmērā. Tāpat līdz aprīļa beigām 187 milj. eiro izmaksāti ģimenēm ar bērniem 500 eiro pabalsta veidā un 109,4 milj. eiro pensionāriem un personām ar invaliditāti 200 eiro pabalstos.

Uzturēšanas izdevumu transferti šā gada pirmajos četros mēnešos bija 491,1 milj. eiro, kas ir par 65,1 milj. eiro jeb 15,3% vairāk salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Vairāk nekā puse no transfertiem veikti uz pašvaldībām.

Pamatbudžeta izdevumi atlīdzībai šā gada četros mēnešos veikti par 31,2 milj. eiro jeb 8,9% lielākā apmērā kā pērn, veidojot 382,7 milj. eiro. Pieaugumu nodrošināja augstāki izdevumi veselības nozares un iekšlietu sistēmas darbinieku atlīdzības izmaksai, tostarp piemaksu veidā par darbu Covid-19 apstākļos.

Kapitālie izdevumi pamatbudžetā šā gada janvārī-aprīlī, salīdzinot ar 2020. gada attiecīgo periodu, samazinājušies par 42,6 milj. eiro jeb 23,1%, veidojot 142,1 milj. eiro. Kapitālo izdevumu samazināšanos ietekmēja zemāki kapitālie izdevumi Nacionālajos bruņotajos spēkos.

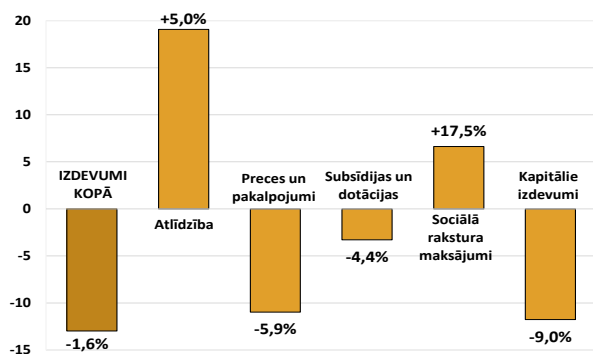
Speciālā budžeta izdevumu izmaiņas 2021. gada I-IV, salīdzinot ar 2020. gada I-IV, milj. eiro un %

Šogad pirmajos četros mēnešos valsts speciālajā budžeta izdevumi bija 1079,6 milj. eiro, kas bija par 78,3 milj. eiro jeb 7,8% vairāk kā pērn attiecīgajā periodā.

Izdevumi vecuma pensijām šā gada četros mēnešos palielinājās par 41,9 milj. eiro jeb 6,1%, veidojot 730,2 milj. eiro. To pieaugumu noteica pērnā gada oktobrī veiktā pensiju indeksācija.

Izdevumi slimības pabalstiem valsts speciālajā budžetā šā gada janvārī-aprīlī veidoja 122,5 milj. eiro, kas ir par 35,2 milj. eiro jeb 40,3% vairāk kā pērn četros mēnešos. Pieaugumu ietekmēja izmaiņas likumdošanā, paredzot, ka slimības lapas tiek apmaksātas no valsts budžeta līdzekļiem Covid-19 aizdomu gadījumā jau no pirmās dienas. Atbilstoši Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras datiem šā gada pirmajos četros mēnešos slimības pabalstu saņēmēju skaits palielinājās par 34%, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu. Ja 2020. gadā vidēji mēnesī izmaksāti 44,6 tūkstoši slimības pabalstu, tad šogad šis rādītājs pieaudzis attiecīgi līdz 62,3 tūkstošiem, no kuriem 40% gadījumos atbalsta izmaksas bija saistītas ar Covid-19 radītu darbnespēju.

Savukārt izdevumi bezdarbnieka pabalstiem šā gada četros mēnešos ir bijuši 46,2 milj. eiro, kas ir par 8,5 milj. eiro jeb 15,6% zemāki kā pērn janvārī-aprīlī, ko ietekmēja izmaksātā pabalsta vidējā apmēra samazinājums no 362 līdz 314 eiro jeb par 13,4%, kas saistīts ar 2020. gada sākumā veiktajām izmaiņām bezdarbnieka pabalsta izmaksas ilgumā un apmērā.

Pašvaldību budžets
Pašvaldību budžeta izdevumu izmaiņas 2021. gada I-IV, salīdzinot ar 2020. gada I-IV, milj. eiro un %

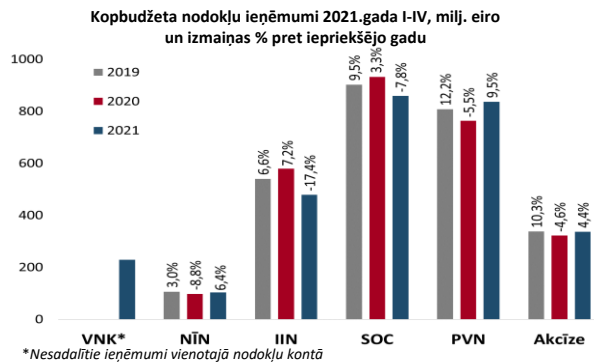
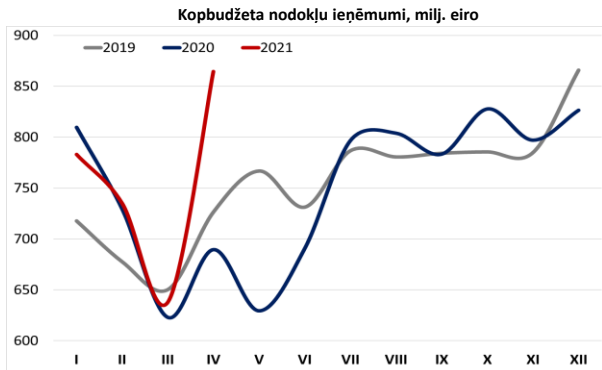
Pašvaldību budžeta izdevumu līmenis šā gada pirmajos četros mēnešos samazinājies par 13 milj. eiro jeb 1,6% salīdzinājumā ar 2020. gada janvārī-aprīlī, veidojot 823,4 milj. eiro. Izdevumu samazinājumu pamatā noteica kapitālo izdevumu, kā arī preču un pakalpojumu izdevumu sarukums.

Kapitālie izdevumi samazinājušies par 11,8 milj. eiro jeb 9,0% pret 2020. gada pirmajiem četriem mēnešiem, pamatā samazinoties izdevumiem ES fondu projektiem. Tas ir saistīts ar 2014.-2020. gada ES fondu īstenošanas cikla noslēgšanos un to, ka jaunais ES fondu plānošanas periods 2021.-2027. gadam vēl nav uzsācies. Vienlaikus kapitālie izdevumi pamatfunkciju nodrošināšanai saglabājušies pagājušā gada līmenī, jo aizvien turpinās 2020. gadā apstiprināto investīciju projektu realizācija pašvaldībām izmantojot aizņemšanās limita palielinājumu Covid-19 krīzes seku novēršanai. Paredzams, ka kapitālo izdevumu apjoms turpinās pieaugt pašvaldībām realizējot augstas gatavības investīciju projektus, kas saistīti ar Covid-19 krīzes pārvarēšanu. Samazinājušies arī izdevumi precēm un pakalpojumiem. 2021. gada pirmajos četros mēnešos tie veikti par 11 milj. eiro jeb 5,9% mazākā apmērā kā attiecīgajā periodā pērn. Kritums skaidrojams ar izdevumu samazinājumu elektroenerģijai, dažādām biroja precēm un inventāram, kā arī iestāžu sabiedrisko aktivitāšu īstenošanai.

Savukārt izdevumi atlīdzībai pieauguši par 19,1 milj. eiro jeb 5%, tostarp samaksa par papildus darbu augusi par 4,3 milj. eiro jeb 53,7%.

Arī sociālo rakstura maksājumu apjoms pieaudzis par 6,6 milj. eiro jeb 17,5%, kas skaidrojams ar tādu sociālo pakalpojumu izdevumu pieaugumu iedzīvotājiem kā samaksa par aprūpi mājās un sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūciju sniegtajiem pakalpojumiem.

	2020. gada I-IV		2021. gada I-IV		2021./2020.g.	
	izpilde, milj. eiro	izpilde, milj. eiro	izmaiņas, milj. eiro	izmaiņas, (%)		
Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi	2851,2	3020,1	168,9	5,9%		
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	932,2	859,1	-73,1	-7,8%		
<i>Valsts speciālajā budžetā</i>	900,5	829,7	-70,8	-7,9%		
<i>Valsts pamatbudžetā (1% veselībai)</i>	31,8	29,4	-2,3	-7,3%		
Pievienotās vērtības nodoklis	763,0	836,1	73,1	9,6%		
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	578,9	478,3	-100,6	-17,4%		
<i>Valsts pamatbudžetā</i>	113,6	86,6	-27,0	-23,7%		
<i>Pašvaldību pamatbudžetā</i>	465,3	391,6	-73,7	-15,8%		
Akcīzes nodoklis	321,9	336,2	14,3	4,4%		
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	64,6	92,4	27,8	43,1%		
Nekustamā īpašuma nodoklis	96,9	103,1	6,2	6,4%		
Nesadalītie ieņēmumi vienotajā nodokļu kontā		228,4				
<i>Informatīvi:</i>						
<i>Sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā</i>	200,8	187,8	-13,0	-6,5%		

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi pirmajos četros mēnešos pieauguši par 168,9 milj. eiro jeb 5,9% un veidoja 3 020,1 milj. eiro, salīdzinot ar 2020. gada attiecīgo periodu. Ja šā gada janvārī-martā nodokļu ieņēmumi tika saņemti tuvu 2020. gada attiecīgā perioda līmenim, tad aprīlī tie jau par 174,8 milj. eiro jeb 25,4% pārsniedza 2020. gada aprīļa ieņēmumu līmeni. Straujo pieaugumu daļēji var skaidrot ar zemo ieņēmumu bāzi 2020. gada aprīlī pandēmijas sākuma posmā, tomēr jāatzīmē, ka šogad aprīlī saņemtais nodokļu ieņēmumu apjoms 864,4 milj. eiro apmērā pārsniedz arī 2019. gada aprīļa nodokļu ieņēmumus par 19%. Pievienotās vērtības nodokļa (PVN) ieņēmumi aprīlī pieauguši par 59,3 milj. eiro jeb 32,7%, akcīzes nodokļa ieņēmumi par 16,8 milj. eiro jeb 21%, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) par 16,3 milj. eiro jeb 6,8% un uzņēmuma ienākuma nodokļa (UIN) ieņēmumi par 15,8 milj. eiro jeb 49,6%.

Aprīlī atbilstoši Valsts ieņēmumu dienesta (VID) datiem lielākais pieaugums nodokļu ieņēmumos vērojams tirdzniecības un apstrādes rūpniecības nozarēs, arī IT un veselības aprūpes nozarē. Ierobežojumu mazināšana tirdzniecības nozarē pozitīvi atsaučās uz PVN ieņēmumiem. Gada sākumā tirdzniecībā situāciju vēl nevarēja vērtēt kā labvēlīgu, tomēr jau martā mazumtirdzniecības pagrozījums faktiskajās cenās bija par 4,6% augstāks kā 2020. gada martā. Apstrādes rūpniecības ieņēmumu pieaugumā jāatzīmē tieši datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanas nozare, kas pozitīvi izcēlusies citu nozaru starpā, aprīlī kāpinot nomaksātā UIN apjomu.

Nodokļu ieņēmumi kopbudžetā pārsnieguši arī plānoto apmēru. Ieņēmumu plāns janvārī-aprīlī tika pārsniegts par 163,4 milj. eiro jeb 5,7%. Detalizētā analīzi pa nodokļu veidiem šobrīd ierobežo vienotā nodokļu konta ieviešana ar šā gada 1. janvāri, jo daļa no iemaksājamiem līdzekļiem līdz mēneša beigām paliek uz attiecīgajiem nodokļiem nesadalīta. Tādējādi aprīļa beigās vienotajā nodokļu kontā nesadalītā summa ir 228,4 milj. eiro. Šie maksājumi pa nodokļu veidiem un kopbudžeta līmeņiem tiks sadalīti turpmākajos mēnešos pēc to sasaistes ar attiecīgām deklarācijām.

Tajā pat laikā zemāki kā 2020. gada četros mēnešos bijuši ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) un VSAOI.

Zemāku IIN ieņēmumu apmēru ietekmēja nozīmīgais atmaksu apjoms šogad martā pēc iedzīvotāju ienākuma deklarāciju iesniegšanas, tāpat arī pieaugums ar nodokli neapliekamā ienākuma bāzē kā nodarbinātajiem, tā arī pensionāriem no šā gada 1. janvāra. Savukārt VSAOI sarukušas dēļ nodokļa likmes samazināšanas par 1 procentpunktu šogad, tāpat neliels samazinājums gada sākumā bijis arī nodarbināto algu fondam, par ko liecina VID dati no iesniegtajām deklarācijām. Zemāku sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu apmēru pret 2020. gadu noteica arī nesadalītā atlikuma veidošanās vienotajā kontā.

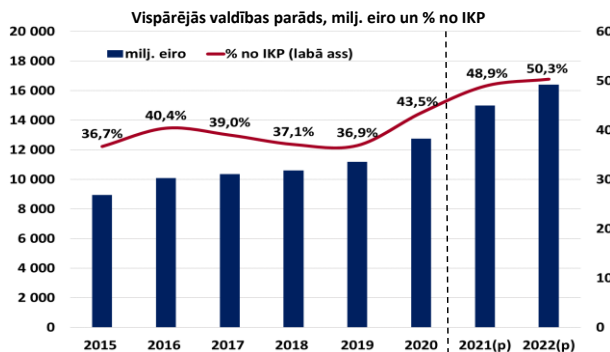
Atsaucoties uz Eurostat datiem, vispārējās valdības parāds 2020. gadā veidoja 43,5% no IKP. Ievērojams kāpums salīdzinājumā ar 2019. gadu skaidrojams ar būtisku aizņemšanās apjomu pieaugumu, ko ietekmēja Covid-19 uzliesmojuma seku mazināšanai nepieciešamais finansējums. Atbilstoši Valsts kases prognozēm, vispārējās valdības parāds 2021. gadā pieaugs līdz 48,9% no IKP un 50,3% no IKP 2022. gadā.

2021. gada 14. maijā starptautiskā kredītreitingu aģentūra Moody's apstiprināja Latvijas kredītreitingu A3 līmeni, saglabājot stabili kredītreitīga nākotnes novērtējumu.

Kredītreitīga saglabāšanu augstajā A3 līmenī Moody's pamato ar Latvijas ekonomikas relatīvo izturību pret Covid-19 pandēmijas radītajiem satricinājumiem un spēcīgu ekonomikas izaugsmes potenciālu, vispārējās valdības parāda mēroņu pieaugumu un ilgtspēju, kā arī valsts ievērojamo progresu cīņā ar nelegāli iegūtu līdzekļu legalizāciju finanšu sektorā.

Šā gada martā Valsts kase emitēja 10 gadu obligācijas, piesaistot finansējumu 1,250 mljrd. eiro apmērā. Tas ir pirmais aizņēmums starptautiskajos finanšu tirgos nepieciešamā finansējuma piesaistei 2021. gadā. Aizņēmums paredzēts resursu pieejamības nodrošināšanai Covid-19 ietekmes mazināšanas pasākumu finansēšanai un ekonomikas atbalstam, kā arī pārējo budžeta vajadzību finansēšanai un valsts parāda saistību izpildei.

Vispārējās valdības parāds

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas